DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 13 april 2000 *

I mål C-274/98,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av E. Gippini Fournier och F. de Sousa Fialho, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

sökande,

mot

Konungariket Spanien, företrätt av M. López-Monís Gallego, abogado del Estado, i egenskap av ombud, delgivningsadress: Spaniens ambassad, 4—6, boulevard E. Servais, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: spanska.

angående en talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget genom att inte upprätta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (EGT L 375, s. 1, svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 192, rättelse av den spanska versionen införd i EGT L 92, s. 51),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.C. Moitinho de Almeida samt domarna R. Schintgen, G. Hirsch, V. Skouris och F. Macken (referent),

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 20 januari 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 17 juli 1998, med stöd av artikel 169 i EG-fördraget (nu artikel 226 EG) väckt talan om fastställelse av att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget genom att inte upprätta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (EGT L 375, s. 1, svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 192, rättelse av den spanska versionen införd i EGT L 92, s. 51, nedan kallat direktivet).

2 Enligt artikel 1 i direktivet har detta till syfte att minska vattenförorening som orsakas eller framkallas av nitrater som härrör från jordbruket och att förhindra ytterligare sådan förorening.

3 I artikel 3.2 i direktivet föreskrivs att medlemsstaterna inom en tvåårsperiod efter dagen för anmälan av direktivet, som gjordes den 19 december 1991, skall ange de områden som anses som känsliga.

4 Av artikel 5.1 i direktivet följer att "[i]nom två år efter det att områden första gången angavs enligt artikel 3.2, eller inom ett år från varje ytterligare angivande

enligt artikel 3.4, skall medlemsstaterna för att uppnå de syften som anges i artikel 1 upprätta åtgärdsprogram som avser de angivna känsliga områdena".

5 Artikel 10 i direktivet har följande lydelse:

"1. Medlemsstaterna skall för en period av fyra år efter anmälan av detta direktiv samt för varje följande fyraårsperiod lämna en rapport till kommissionen med uppgifter enligt bilaga 5.

2. En rapport enligt denna artikel skall lämnas till kommissionen senast sex månader efter utgången av den period som rapporten avser."

6 Direktivet införlivades med den spanska rättsordningen genom Real Decreto sobre protección de las aguas contra la contaminación producida por los nitratos procedentes de fuentes agrarias (kungligt dekret nr 261/1996 av den 16 februari 1996 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket). I artikel 6 i det kungliga dekretet föreskrivs att "[f]ör de områden som har angivits som känsliga skall de autonoma regionernas behöriga organ upprätta åtgärdsprogram som syftar till att förhindra och minska nitratföroreningar som härrör från jordbruket. Dessa åtgärdsprogram skall utarbetas inom två år efter det att områden första gången angavs som känsliga eller inom ett år från varje ny

utvidgning eller ändring, och de skall genomföras under de fyra år som följer efter det att de utarbetades".

7 Genom en formell underrättelse av den 4 april 1997 anmodade kommissionen Konungariket Spanien att inkomma med sitt yttrande över ett eventuellt fördragsbrott i fråga om flera skyldigheter enligt direktivet, däribland skyldigheterna enligt artiklarna 5, 6 och 10.

8 Kommissionen konstaterade, efter de spanska myndigheternas svar av den 19 juni 1997, att skyldigheterna enligt artikel 6 i direktivet hade iakttagits.

9 Den 21 november 1997 riktade kommissionen ett motiverat yttrande till Konungariket Spanien på den grunden att medlemsstaten inte hade tillställt den en rapport med de uppgifter som avses i bilaga 5 till direktivet, såsom föreskrivs i artikel 10, och inte hade upprättat åtgärdsprogram i enlighet med artikel 5.

10 Den spanska regeringen besvarade det motiverade yttrandet och sände över en handling till kommissionen som hade rubriken Fyraårsrapport om tillämpningen av direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket.

11 Kommissionen beslutade följaktligen att dess förfarande skulle fullföljas endast såvitt avsåg underlåtenheten att genomföra artikel 5 i direktivet, och den väckte således talan om detta fördragsbrott vid domstolen.

12 Kommissionen anser, med hänvisning till medlemsstaternas skyldigheter enligt artiklarna 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG) och 189 tredje stycket i EG-fördraget (nu artikel 249 tredje stycket EG), att Konungariket Spanien var skyldigt att inom den frist som föreskrevs vidta och underrätta om de åtgärder som var nödvändiga för att följa direktivet.

13 Kommissionen har konstaterat att Konungariket Spanien i sin nationella rättsordning inte har antagit de nationella bestämmelser som är nödvändiga för att iaktta skyldigheterna enligt artikel 5 i direktivet, trots att den fastställda fristen har löpt ut.

14 Domstolen erinrar om att i enlighet med artikel 3.2 i direktivet skulle de områden som anses som känsliga anges inom två år efter dagen för anmälan av direktivet. Av artikel 5.1 i direktivet framgår att medlemsstaterna, inom två år efter det att sådana områden angavs första gången enligt artikel 3.2 i direktivet, skulle upprätta åtgärdsprogram som avser de angivna känsliga områdena. Eftersom direktivet anmäldes den 19 december 1991 innebär detta att fristen för att utarbeta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 löpte ut den 19 december 1995.

15 Domstolen finner det vara utrett att Konungariket Spanien inte har upprättat de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i direktivet inom den föreskrivna fristen.

16 Samtidigt som den spanska regeringen har medgett att den har underlåtit att uppfylla skyldigheten enligt artikel 12 i direktivet såvitt avser fristen för att anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet, har den till sitt försvar för det första anfört att det var omöjligt att få det kungliga dekretet om införlivande, i vilket känsliga områden anges, att träda i kraft samtidigt som de efterföljande åtgärdsprogrammen upprättades. Att utarbeta de program som avses i artikel 5 i direktivet inom den frist som föreskrevs var enligt den spanska regeringen således förenat med svårigheter, med hänsyn till att direktivet inte införlivades med spansk rätt förrän i mars 1996.

17 Domstolen finner att det i detta hänseende är tillräckligt att konstatera att den omständigheten att kommissionen skulle ha kunnat grunda sin talan på en annan bestämmelse i direktivet inte utesluter att den kan grunda sig på att artikel 5 inte har iakttagits, eftersom de program som avses i denna bestämmelse inte har utarbetats.

18 Den spanska regeringen har vidare anfört att skyldigheten att ange känsliga områden åligger de autonoma regionerna, eftersom det i artikel 4 i kungligt dekret nr 261/1996 föreskrivs att denna åtgärd omfattas av deras behörighet. Den spanska regeringen har påpekat att de autonoma regionerna Andalusien, Aragonien, Balearerna, Baskien, Kanarieöarna, Kastilien-La Mancha, Kastilien-León, Katalonien och Valencia har angett de områden som anses som känsliga och att alla andra autonoma regioner, det vill säga Asturien, Extremadura, Galicien, Kantabrien, Madrid, Murcia, Navarra och Rioja, har förklarat att det inte förekommer något känsligt område på deras territorier. Den spanska regeringen har tillagt att vissa autonoma regioner som har angett de områden

som anses som känsliga fortfarande håller på att utarbeta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i direktivet.

19 Domstolen erinrar om att det av fast rättspraxis framgår att en medlemsstat inte kan åberopa bestämmelser, praxis eller förhållanden i sin interna rättsordning som grund för att underlåta att iaktta skyldigheter och tidsfrister som föreskrivs i ett direktiv (se bland annat dom av den 12 februari 1998 i mål C-144/97, kommissionen mot Frankrike, REG 1998, s. I-613, punkt 8).

20 Av detta följer att varken kompetensfördelningen mellan staten och de autonoma regionerna eller skyldigheten att följa anvisningarna i den nationella lagstiftning genom vilken direktivet införlivas med nationell rätt kan åberopas som grund för att underlåta att uppfylla skyldigheter enligt direktivet.

21 Den spanska regeringen har slutligen hävdat att kommissionen borde ha inriktat sin talan på att direktivet har införlivats med den spanska rättsordningen för sent. Den har gjort gällande att det är ändamålslöst att successivt väcka talan om underlåtenhet att genomföra den tidsplan som fastställs i direktivet, eftersom kommissionens talan inte grundas på underlåtenheten att i tid införliva direktivet med den spanska rättsordningen.

22 Domstolen konstaterar i detta hänseende att en medlemsstat inte med framgång kan åberopa att den har införlivat direktivet för sent som grund för att underlåta att uppfylla andra skyldigheter enligt samma direktiv eller uppfylla dessa för sent

(se i detta avseende dom av den 11 augusti 1995 i mål C-431/92, kommissionen mot Tyskland, REG 1995, s. I-2189, punkt 23).

23 Av detta följer att den omständigheten att Konungariket Spanien har införlivat direktivet för sent inte alls kan utgöra grund för dess underlåtenhet att uppfylla skyldigheterna enligt artikel 5 i nämnda direktiv.

24 Eftersom de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i direktivet inte har upprättats inom den frist som har fastställts skall kommissionens talan anses välgrundad.

25 Det skall följaktligen fastställas att Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt nämnda direktiv genom att inte upprätta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i direktivet.

Rättegångskostnader

26 Enligt artikel 69,2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Spanien skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Konungariket Spanien har tappat målet skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

1) **Konungariket Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket genom att inte upprätta de åtgärdsprogram som avses i artikel 5 i nämnda direktiv.**

2) **Konungariket Spanien skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Moitinho de Almeida Schintgen Hirsch

Skouris Macken

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 13 april 2000.

R. Grass J.C. Moitinho de Almeida

Justitiesekreterare Ordförande på sjätte avdelningen